

Glimrende om malaria i nødsituasjoner

Verdens helseorganisasjon.

Malaria control in complex emergencies

An inter-agency field handbook. 218 s, tab, ill.
Genève: WHO, 2005. Pris CHF 25
ISBN 92-4-159389-X

Denne boken henvender seg til leger og andre hjelpearbeidere i katastrofesituasjoner med konkrete råd av alle slag om malaria. Det er både en lærebok og en oppslagsbok.

Det er åtte kapitler pluss åtte tillegg. Dette gjør stoffet svært oversiktlig.

Tilleggene innehol-

der blant annet doseringsskjemaer, nyttige nettadresser, sjekklister og skjemaer for hurtigkartlegging. Hvert kapittel begynner med en kort og punktvis oppsummering. Dessuten er det et stort antall nummererte bokser som oppsummerer de siste 2–3 sidene eller refererer gode eksempler. Formatet er hending (ca. A5). Hvor lenge paperbackinnbindingen holder stand ute i felten, vil tiden vise. Forfatterne er kjente navn på fagområdet, og et stort antall tropeinstitusjoner og hjelpeorganisasjoner har stilt seg bak publikasjonen. Det gir den stor faglig tyngde.

Etter et innledningskapittel med definisjoner følger kapitler om kartlegging av malariaproblemet i en katastrofesituasjon, planlegging av flyktningleirer osv. Det finnes nok av eksempler om leirplassering i myggrike dalstrøk, med etterfølgende epidemier. Så følger organisering av overvåkingssystem, malariakartlegging og epidemibekjempelse. Det er et 50 siders langt kapittel om malariadiagnostikk og -behandling. Dette presenterer – sammen med detaljerte medikamentdoseringssoppsett i et vedlegg – all ny viten på dette området på en kort og konsis måte. Så følger kapitler om forebygging, helseopplysning, folkelig deltakelse og forskning. Etter hvert kapittel følger en liste over sentral oversiktslitteratur, samt hvor man kan henvende seg (som oftest på Internett) for å finne ut mer.

Det eneste undertegnede savner, er noen enkle illustrasjoner over malariaparasittens livssyklus og hvordan de ulike parasittene ser ut i et mikroskop. Selv om den mikroskopiske diagnostikk i noen grad er blitt erstattet av de nye hurtigtestene, advares det mot å stole for mye på disse. Forfatterne anbefaler mikroskopisk diagnostikk som referansemetode, spesielt ved mistanke om behandlingsfeil eller medikamentresistens. Da er det underlig at man ikke har med en enkel planse om parasittens utseende.

Boken anbefales på det varmeste. Denne vi har ventet på. Hver gang en kollega skal ut på katastrofeoppdrag i tropiske strøk, får jeg spørsmål om malaria. Her er svaret. Jeg vet ikke om noen annen bok med det samme innhold. Den vil i alle fall bli sentral innenfor den tropemedisinske delen av vår fremtidige tverrfaglige, internasjonale utdanning i Emergency Preparedness and Management ved Høgskolen i Agder.

Svein Gunnar Gundersen

Forsknings- og utviklingsavdeling
Sørlandet sykehus
Kristiansand

Praktisk alderspsykiatri

Wattis JP, Curran S.

Practical psychiatry of old age

276 s, tab, ill. Oxon: Radcliffe, 2006.
Pris GBP 30
ISBN 1-85775-796-3

Alderspsykiatri er et relativt nytt fagfelt som har hatt en betydelig vekst de siste 20 årene.

Denne utviklingen skyldes bl.a. demografiske forandringer og nye medikamenter for behandling av demens og utfordrende atferd.

Dette har ikke bare hjulpet pasientene, det har også ført til at faget blir tatt mer seriøst. Nye begreper som «vaskulær depresjon» og «mild kognitiv svikt» har ført sammen høykompetent billediagnostikk av hjernen og kliniske observasjoner av stemning, tenkning, atferd og psykososial erfaring. Internasjonale faglige organisasjoner og nasjonale kompetansesentre legger vekt på utvikling av tjenester, opplæring og forskning. Antakelig har denne spesialiteten aldri stått så sterkt som nå.

Den samlede kunnskap i fagfeltet er nedfelt i denne boken, som nå er kommet i fjerde utgave. Forfatterne er klinikere som vektlegger praktiske tilnærminger og er raus med bruk av kliniske vignetter. De legger vekt på kunnskapsbasert viten og behandler de viktigste psykiske lidelser i alderdommen, slik de er beskrevet i ICD-10. Det er lagt vekt på en helhetlig tilnærming, og forfatterne bidrar med viktig innsikt i etiske dilemmaer og sosialetiske verdier.

Vi får en god beskrivelse av biologisk og psykologisk aldring, det livslange utviklingsperspektiv og eksistensielle utfordringer. Det er lagt vekt på det som er spesielt for den alderspsykiatriske undersøkelse og observasjon. Relasjonen mellom fysisk og mental helse og planlegging og levering av tjenester beskrives. Det

henvises til sentrale Internett-sider og skjemaer for utvikling av tjenester for eldre, utarbeidet av WHO og World Psychiatric Association. Kapitlene kan leses hver for seg. Emnene er behandlet så innlæringsvennlig som det er mulig å gjøre det, og boken er godt skrevet og lettlest. Det er lagt vekt på nødvendigheten av tverrfaglighet.

Forfatterne omtaler ikke fenomener som mild kognitiv svikt (MCI) og vaskulær depresjon. Jeg savner også opplysninger om de siste nyvinninger innen demensbehandling og de senere års anbefalinger om begrenset bruk av atypiske antipsykotiske midler hos personer med demens.

Kunnskap om alderspsykiatri er etterspurt av praktiserende leger. Eldre som lider psykisk kan ofte få det bedre etter enkle intervensjoner. Til tross for noen små mangler kan denne boken være til nytte for allmennleger, psykiatere, psykologer, medisinstudenter, sykepleiere og ansatte i primærhelsetjenesten.

Kjell Martin Moksnes

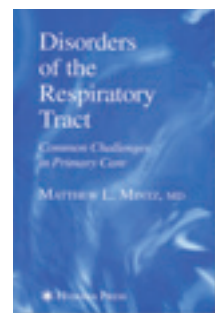
Alderspsykiatrisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Ujevnt om luftveissykdommer

Mintz ML, red.

Disorders of the respiratory tract

Common challenges in primary care. 343 s, tab, ill. Totowa, NJ: Humana Press, 2006.
Pris GBP 47
ISBN 1-58829-556-7

Dette er en samling oversiktsartikler om vanlige luftveissykdommer, beregnet på leger i førstelinjetjeneste n. Forfatterne er tilknyttet det medisinske fakultet ved George Washington University, Washington D.C., og redaktøren Mathew

L. Mintz er medforfatter i samtlige kapitler. Kapitlene følger en tiltalende mal. Først presenteres en lett gjenkjennelig kasuistikk, så kommer læringsmål, epidemiologi, patofysiologi, diagnostikk og behandling. Til slutt er det i de fleste et avsnitt kalt «Future directions», der uavklarte problemstillinger det bør forskes videre på omtales. Det er rikelig med referanser til relevante oversiktsartikler.

Flere av kapitlene er interessant lesning, for eksempel omtalen av vasomotorisk (ikke-allergisk) rhinitt, der ubalanse i det autonome nervesystem og hormonell påvirkning blir vektlagt. I noen skinner det litt for tydelig igjennom at forfatteren er organspesialist. De utfordringer allmennleger har når det gjelder utredning og behand-